

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Franciškaška ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm x 55 mm po K 1.50. Uradni razglaš, postano ter notice isti prostor K 2.— Pri večjem naročilu popust.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklamske je za list so poštnine proste.

Upravištvo v Ljubljani, Franciškaška ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Kapitalistični priganjači.

Buržoazija je s svojim gospodarstvom zavozila v blato. Nastajajo vedno nove krize.

Razumljivo je, da si buržoazija ob takem položaju drugače pomaga: ne more, kakor da se obrne do delavcev, jih obdolžuje krivde na gospodarski krizi, vzame bič v roke, vpreže delavstvo v zavoženi voz in vpije: »Hej, para, potegni! Potegni nam voz iz blata!«

Ta slika nam sili pred oči, ko čitamo včerajšnji uvodnik v »Jutru«. Tu demokratije dokazujejo, da se je delavstvo od preobrata sem potegovalo in da se hoče za vse socialne posledice vojne osvetiti nad delodajalci s slabim delom. Ta »osveta« delavstva, pravi članek, pa se maščuje koncem koncev nad delavstvom samim. Osemurno delo, pravi članek nadalje, je tisto zlo, ki je ustvarilo produkcijski deficit v gospodarstvu bedo in revščino, ter dragotino. »Trebja je vsled tega,« tako menijo demokrati, »odkriti pozivati naj se delovni čas popolnoma izrabi. S tem, da se je osemurnik prenesel brez kritike in izjem v malo in srednje obrt, se je zagrešilo pretravanje, ki zopet stane državo in narod neizmerno milijone. V naši državi se pravi dela. To je eden glavnih vzrokov druzbine in slabega stanja valute kakor tudi državnih finanč. Vojna je dala deficit. Štiri leta se je zapravljalo najzlahnejše zive sile in mrtve snovi. Kako se naj to nadomesti? Ali s socialno revolucijo? Ali s pasivno resistenco zoper delo? Deficit nam ne plača nobena vojna odškodnina. Samo več dela, in sicer smotreno, da bo kmalu izguba pokrita. To bo obenem sint razrešitve. Demokratska stranka pričakuje, da delavstvo vseh strok uvidi, da je rešitev ekonomske krize v državi le v njegovih rokah. Če pošteno prime za delo, da bo enak potrošnji uspeh večji, potem bomo kmalu iz krize ven. Socialno zakonodajstvo ne sme postati podaljševalec ekonomske krize, ki je vedno obenem socialna kriza. V delu in varčnosti je spás Jugoslavije.«

Tako demokratsko »Jutro«. Eno samo priznanje odseva iz vseh teh stavkov: Zavozili smo s svojim kapitalističnim gospodarstvom v blato in reši nas iz tega blata podaljševanje delovnega časa.

Mi kot socialisti nismo nikdar bili za to, da bi se uničevala produkcija, nikdar za to, da naj bi se premalo ali nič ne delalo. Nasprotno smo mi vedno poudarjali, da je delo spás, da je delo socialna dolžnost

nele delavca, ki danes dela, marveč slehernega člana človeške družbe! Če danes kapitalisti mečejo blato na delavstvo, češ, da pre malo dela, da se hoče osvetiti za krivice, ki so se mu zgodile, s slabim delom, naj bodo toliko odkritosrčni, da pogledajo na dno vse današnje družbene razruvanosti! Če so poštenu bodo morali priznati, da ni delavstvo temu prav nič krivo, temveč da je vsemu kriv kapitalistični sistem in socialne krivice, ki jih je zakrivil ravno ta sistem nad delavstvom in vso človeško družbo.

Neodkritosrčnost in nesramnost je, ometavati danes delavstvo z vsemi možnimi čitki in odmetati mu njegove izvolevane socialne pravice na račun socialnih in gospodarskih zločinov, ki so jih zakrivil nad družbo in državo brezvestni kapitalistični špekulanti in verižniki ter izkoriščevalci delavsko-kmečkega proletariata!

Brezvestni kapitalizem ni toliko odkritosrčen, da bi priznal, da edino on tira v čim dalje hujše krize. In kapitalistična »demokracija« ni toliko poštena in naperdna, da bi odkrito zavzela stališče, da je treba socialne pridobitve varovati, ter da je treba iskati ozdravljenja razmer ne z reakcionarnimi odredbami, temveč z oledbami zoper tiste, ki so zastupili vso družbo in lo gonilo v dnevno večjo bedo in revščino in hlapčevsko stanje! Namesto da bi nastopili energično zoper kapitalistične uničevalce narodnega blagostanja, zoper vojne dobičkarje, špekulante in zoper druge take socialne zločince, namesto da bi stremeli za prenečitvijo anarhističnega kapitalističnega gospodarstva v smotreno socialno gospodarstvo, hočete reševati kapitaliste z odrekanjem že pridobljenih socialnih pravic delavstvu, s podaljševanjem delovnega časa itd.

To je najprej — krivica! Drugič pa je danes priganjanje delavstva k podaljšanju delovnega časa, da se reši kapitalistična polmija tudi nesmisel in toliko, ker že dejansko obstoji, če že ne velika, pa vendar vsaj mala nadprodukcija in je danes nezgodno početvo, da že vlada kljub osemurnemu delavniku velika brezposelnost nele pri nas, temveč vse bolj še v drugih državah.

Naša država ima, ker se ni na vrhuncu kapitalističnega razvoja vse predpogoje, da to brezposelnost odpravi da odpravi gospodarsko krizo. Seveda ne s podaljševanjem de-

lovnege časa, temveč s smotreno in socialno organiziranim dvignjenjem in intenzificiranjem vsega narodnega gospodarstva!

Edino tako se da odpraviti dragi-

nia, brezposelnost in beda. Podaljševanje delovnega časa v teh razmerah pa bo prineslo še večjo brezposelnost in bedo za ljudstvo, profici pa le nekaj kapitalistom.

Vprašanje glede Albanije

narodnega poslanca sođr. N. Divca na predsednika vlade.

Gospod predsednik! Že več dni vsa naša javnost piše o tem, kako Albanija koncentrirala svoje čete ob naši jugozapadni meji. Istotako poročajo vsi listi vsak dan tudi o krvavih spopadih med našo vojsko in Arnavti na vsej meji, ki nas deli od Albanije. In to kar se je moglo čitati v časopisju, je potrdila vlada sama v nekaterih komunikacijah.

Razentega je vlada, ki ji stojite vi na čelu, sklenila, da se more vpo-klificati pod orožje en del vojnih obvezancev.

Vse to bi pomenilo, da je nastopilo med našo državo in Albanijo faktično vojno stanje.

Zaraditega Vas prosim, da mi hitro pismenim potom odgovorite:

1. Ali je res naša jugozapadna meja ogrožena?
  2. Ali ima vlada zanesljive podatke o nameravanem napadu albanske vlade na našo deželo?
  3. Ali se res vrše boji na celi omenjeni meji med našo vojsko in albanskimi četami?
  4. Ali ima res naša vojska izgube in kolike so?
  5. Kako presoja vlada tak odnosaj med našo državo in Albanijo?
  6. Ako je naša država dejansko napadena od strani Albanije, zakaj ni vlada takoj zahtevala sklicanje narodne skupščine, kakor določa člen 51. ustave?
- Pričakujoč takojšen odgovor, beležim z odličnim spoštovanjem
Ned. Divac s. r.

Bolniško in nezgodno zavarovanje delavcev v Jugoslaviji.

(Dalje.)

§ 97. Krajevni organi urada so dolžni vzajemno delovati pri podpiranju in kontroli bolniških zavarovancev ter nadzirati delodajalce in namoščence, če vrše svoje dolžnosti v znanilu te Uredbe.

§ 98. Osrednji urad za zavarovanje delavcev je na načelu samouprave ustanovljena javna ustanova. Njeva samoupravni organi so: glavna skupščina, ravnateljstvo (načelstvo) in nadzorstvo.

§ 99. Glavno skupščino tvorijo delegati krajevnih organov, izvoljeni na glavnih skupščinah krajevnih organov tako, da zavarovanci in delodajalci volijo iz svoje srede enako število delegatov, a sorazmerno številu zavarovancev. — Skupno sorazmerno število delegatov, način izvolitve, čas delovanja, način, kraj in čas sklicanja glavne skupščine, konstituiranje, delokrog in določitev sposobnosti (!) odreja statut osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

§ 100. V delokrog glavne skupščine spada:

1. sestava in premena statuta;
2. določitev zneskov podpor, izplačljivih v slučaju bolezni in odločanje o zvišanju (odnosno razširjenju) ali znižanju podpor, kakor tudi

o načinu njihovega pokriltja; zvišanje ali znižanje odstotnega prispevka za slučaj bolezni;

3. odločanje o zvišanju in uporabi rezerv bolniškega zavarovanja;

4. odločanje o nabavi bolnišnic in sanatorijev, lekarn, kakor tudi o vseh vprašanjih, tičočih se skrbstva glede zdravja zavarovancev, če zahtevajo vložitev večjega kapitala (enako o nakupu in prodaji nepremičnin ter prevzemanju obveznosti, združenih z večjo obremenitvijo urada, kateri znesek se določi v statutu);

5. določitev in prememba nevarnostnih tabel za nezgodno zavarovanje;

6. določitev načina nabiranja in uporabe rezerv za nezgodno zavarovanje;

7. volitev članov ravnateljstva in nadzorstva osrednjega urada kakor tudi porotnikov (izvoljenih sodnikov) kasacijskega sodišča delavskega zavarovanja;

8. določitev letnega proračuna uprave;

9. pregled letnih računskih zaključkov bolniškega in nezgodnega zavarovanja; odločanje o absolutoriji;

10. odločanje o vprašanih, kateri v zmislu Uredbe spadajo v njen delokrog ali so ji dodeljena na podlagi statuta.

Sklepi pod 2. so veljavni samo, če sta jih potom tajnega glasovanja sprejeli dve tretjini navzočih delegatov na glavni skupščini; sklepe pod 1., 2., 5. in 8. mora pred uveljavljenjem odobriti minister za socialno politiko. Ako se pri prvi določitvi bolniških podpor ne doseže dvotretjinska večina, določi višino teh podpor minister za socialno politiko.

§§ 101.—112. razpravljajo o sestavi ravnateljstva (načelstva) zdravniškega sveta najmanj 18 člani ter nadzorstva. Predsednik in en podpredsednik ter najmanj tretjina članov ravnateljstva, zdravniškega sveta in nadzorstva mora bivati v kraju, kjer je nameščen osrednji urad. — Za delegata glavne skupščine, člana ravnateljstva in nadzorstva, kakor tudi za uradnega nameščenca se more izvoliti samo državljani SHS, ki obvlada srbo-hrvatski ali slovenski jezik. Izvoljena ne more biti oseba, ki še ni izpolnila 18. leta, če je pod kurateljo ali je bila obsojena radi zločina, storjenega iz koristolovstva, ali oseba, katere je bila obsojena na izgubo službe odnosno političnih pravic, za čas, določen v razsodbi sodišča. — Za poklitie upravnih stroškov osrednjega urada, med katere spadajo prispevki urada za pokojninski fond, delegacijski stroške glavne skupščine, sej ravnateljstva in nadzorstva, stroški preiskav pri nezgodah ter stroški sodišč delavskega zavarovanja, so dovoljuje letno najmanj 1.000.000 dinarjev državne subvencije.

Politične vesti.

+ »Novemu času« v album. Da mu navzlic njegovemu pisanju dokazuje, da načelo »namo posvečuje sredstva« ni samo temeljno načelo njegovim vrstam, temveč da so njegove vrste ravno najpoglednejša sredstva rabila v najpoglednejše namene, bomo povedali kratko zgodbo: Bivši bavorski ministrski predsednik s. Kurt Eisner je bil v bavorskih papistovskih krogih smrtno obsovan kot najdelavnejši med tistimi, ki so hoteli utrditi razmere v novonastali nemški republiki in ki so protirevolucijski reakciji stopili na vrat, da ni mogla zadihati po svoji volji. Sklenili so njegovo smrt. Par dni pred gnusnim atentatom se je zbralo kakih 60 bavorskih klerikalcev v Monakovem, da se posvetujejo o načinu njegove odstranitve. Bil so sami bivši sošolci eittalskega benediktinskega samostana in par nekdanjih učencev iz avgsburškega benediktinskega samostana (torel pobožni očetje so

že začuti. In strah, da bi padel med kolesje, ki melje lesnino, da bi ga zmlelo, mu povzročalo omotičnost.

„To poznam,“ so pritrjevali pri ostalih mizah. Poznali so namreč to.

„Človek ima vendar le svoje ude. Žena in otroci imajo le moje ude. Takle zdravnik pa dela vedno kakor da bi še lahko zrastle novi.“

„Ta ne zraste več nov!“ je zahropel nekdo tam zadaj in je v svitu svetilke dvignil kvišku roko, ki ji je manjkalo enega prsta. Zdajci je dvignil tudi Herbersdorfer, okriplo cvileč, svoj obvezani prst proti luči. In izza dveh miz, in izza sosednje, in nato so se pojavili izza vseh miz proti luči prsti, debelo obvit in sredi roke, ki je bila temno podpluta z neminljivimi sledovi dela. Ko so tako mahali vsi s temi obvezanimi ranami po zraku, je človek nenadoma zavohal jedki ostri vonj, ki je bil polpozabljen, pomešan z izparico teles in s tabakovim dimom, vedno tu, vonj po karbolu.

Tudi Karol Balrich je ogledoval enega svojih prstov, ki je bil zavit v prt, je sršil obrvi in ga je otipaval pod mizo. Slehni izmed njih je zadobil ta hip v obrazu izraz, ki je odražal najglobljo resnost življenja. Zdajci, v tišini, je rekel Balrich:

„To bo trajalo gotov čas, potem pa nastopi pravica.“

(Dalie prih.)

LISTEK.

H. Mann — Ivan Albreht:

SIROMAKI.

Roman.

(Dalje.)

Dinkl je bil medtem stopil na sredo, je vtaknil palca za rumenopisani jopič pod pazduho in se je delal, kakor da gre na sprehod. Pa ga sreča takle gosposki polizanec. Gosposkega polizanca je moral igrati Jauner. Vzel je svoj trdi klobuček z obešala in mu je izbuknil oglavje. Ko je prišel do njega, mu je Dinkl sunkoma pomolil pest skoro prav pod brado, česar se je Jauner neizmerno prestrašil. Dinkl pa se je delal kot da je hotel zanesti samo cigareto v usta. Vsekrižem gromovito ploskanje. Tako je! Vsakega bogataša človek lahko prestraši z enim prstom tako, da se onesvesti: kajti oni spe neprenehoma. Po cestah hodijo in ne vidijo, kako so osamljeni med delavci — le še policija je ž njimi — in kako se izgublajo njihovi kožuhi med nebrojnimi zakrpanimi jopiči letnimi. Ničesar ne opazijo, ampak spe. Nkdar, mislijo, ne bo drugače. Kajti navajeni so tako, in laglje se jim je navajati, laglje nego nam.

Zdajci je bil Herbersdorfer končal svoje priprave, da je lahko povedal, kar je videl. Pokazal je svoje orjaške roke, en prst je bil belo

obvezan, je prožil in stiskal pesti, da je pokalo v sklepih, in je rekel, truden od sile:

„Vse bo še drugače!“

Balrich, njemu nasproti, ga je poslušal s spoštovanjem. Vsled tega je skoro prezrl, da ga je stari Gellert rahlo dregnil in mu nekaj zaupal. Zdelo se je, da je dolgo zatiral v sebi, in le nenavadno razposajeno razpoloženje okolice je povzročilo, da se je dvignil njegov zadnji stari zob in nekaj propustil na dan.

„Že zdavnaj bi bilo lahko drugače,“ je čeblljal. „Tudi narobe bi bilo prav. Če sem ustanavljaj Hesslinga, kaj je še treba potem, in jaz bi bil to, kar je on.“

Njegov pranečak se je ozrl vanj; stari je stisnil ustni in se je potuhnil, kot da ni rekel ničesar. Balrich je za hip ostrel; toda že je skomignil z rameni, češ na klepetanje brez moči se človek ne sme ozirati.

Poleg tega so ravno ta hip jeli sodrugi govoriti o stranki. Stranka ni brez napak, vsebuje elemente, ki mislijo bolj nase nego na delavski razred. Jauner, kot največji nezadovoljnež, je označeval sodruga Napoleona Fischerja, ki sklepa kupčije, toda boljše zase nego za nas. S Hesslingom sta si v dobrih odnosajih in tudi vladi ne zna izpodbiti ničesar več. Kaj je dobil za nebroj vojaštva, ki ga je dovolil? Zopet zavarovanje, zopet skrbstvo. Pa saj je vendar delal, celo pri Hesslingu. Kaj je šele mogoče upati pri ostalih, ki imajo mehke roke.

To je bilo vse čisto res; vendar si pritrjevanje niti izdaleka ni upalo na dan tako kakor prej, zoper delodajalce in premožni razred. S tem se človek ne sme šaliti, in kar nese Jauner strankinemu uradniku na nos, lahko škoduje bolj nego njegovo poročilo Hesslingovemu gospodu višjemu nadzorniku. Toliko se že lahko reče, da imajo zavarovanja in skrbstva dvoje dobrih strani, eno za nas in eno za bogataše, katerim pripomorejo do boljšega spanja. Dinkl, kot največji nepredvidnež, je šel še dalje in je zatrjeval, da je poglavitno drugo in da se še ni rodil delavec, ki bi mogel živeti ob tisti piškavi pokojninski brkdariji.

„Moj lastni oče, kolikokrat mu piham na dušo! Pred poldnem, še predno se vrnemo moški iz tovarne, hodi s svojo skledo okrog sosed.“

V to je bil stari prisiljen, ker so mu otroci jemali denar za starostno preskrbo in mu niso dali za to toliko, da bi se do siteda najedel. To so vedeli vsi; ali kako naj bi kaj očitali tovarišu, ki preživlja ženo in četvero otrok. Boljše, da strada stavec.

Herbersdorfer, že zdavnaj ne več srdit, je imel od strahu skremžen obraz in je s hrupavim glasom tarnal predse. Pritoževal se je zoper zdravnika bolniškega blagajne, ki ga je že spet poslal na delo, čeprav ima izza časa, ko se je bil ponesrečil, še vedno nekšno slabost v kolenih. Kadar hodi zunaj okrog, ne čuti te slabosti; komaj pa pride v tovarno, jo

im vcepili nazore o pravi krščansko-socialni taktiki) in ti so predlagali, naj se s. Eisner radi nesigurnosti vseh drugih sredstev odstrani z umorom. Predlog, ki je bil enoglasno sprejet. To je, edini, ki se je sklepu uprl, je bil znan grof Arco, ki je pa moral prisesti, da se bo držal discipline in o nameri molčal, vsaj dokler se ne izvrši. Par dni nato je padel strel, ki je uničil eno najboljših življenj. In sedaj prihajajo dejstva na dan. Priopoveduje jih pa priča, kateri moramo verovati, in to je že gorj omenjeni — grof Arco. . . . Če vam pa, gospodje, en slučaj ne zadostuje, vas opozorimo na milijone drugih: na strupe, ogenj in meč, ki so se jih posluževali razni papeži in duhovni gospodje, da obdržijo nadvlado na svetu; opozorimo vas na inkvizicijo, sežiganje čarovnic se v najnovejših časih («Vse v večjo slavo božjo!»); in končno, vendar ne boste trčili, da tisti ljudje, ki danes na Madžarskem kopljejo ljudstvo v krvavih kopelih, niso vaši bratje?! Ali pa strel na Zaloški cesti, da sredstvo kaknega namena so to bili? Pojdite in recite: Ne samo, da so naši širili ideje s krvjo, ampak mi sami nismo nič boljši!

+ Tudi posledica grških «zmag». Grški glavni štab se preseli radi znanih zadnjih «zmag» v Mali Aziji bližje Grčiji, v Smirno.
+ Na Angliškem se demonstracije brezposelnih nadaljujejo. V Londonu je prišlo do spopada med 20.000 demonstranti in policijo, kar je zahtevalo več sloveških žrtev.

Protest.

V polemiki, ki se je razvila zadnji čas glede potrebe in eksistenčne zmožnosti dveh fakultet našega vseučilišča v Ljubljani, kojeja ustanovitev so pozdravili svoj čas kot realizacijo naših stoletnih sanj z navdušenjem brez izjeme vsi naši politični časopisi, sva posegla tudi podpisana. Kaj je naravnost in razumljivejša kakor da brani univerzitetni profesor-dekan fakulteto, ki mu je poverila svoje zastopstvo kot častno nalogo.

Pa pride človek, ki identificira sebe in svojo stranko z državo in napiše v listu »za gospodarstvo, prosvelto in politiko« sledeče stavke:

»Jaz sem že večkrat opominjal, da naj vseučiliški profesorji ne segajo preveč v javnost z nepreviziranimi polemikami. To kvarja simpatije.«

»In tudi sedaj, ko je finančni minister storil samo svojo težko dolžnost, zahtevajoč, da se tudi pri vseučiliških črtajo nekatere investicije, je vsa malkontentska klika složno spravila stvar na politično polje. Ali res misli kdo, da se je ni enega kriča samo en vrabec oplasil?«

»Epizoda je končana in čim manj bi je spremljevalo separatističnega kriča in neslanih člankov, bolje bi bilo. Če bi n. pr. prečitali v parlamentu, kaj se je vse napisalo ob tej priliki v »Avtonomist«, bi samo ogorčenje pokopalo celo univerzo, češ, da nam bo ona take izdajice vzgajala.«

Kdo je to, — vprašava, — ki si jemlje pravico »opominjati« univerzitetne profesorije in državljane iste države, ki redi tudi njega, kaj in kako smejo pisati in kako ne?!

Odkod ima drznost zamenjavati simpatije naroda z antipatijami svoje stranke?!

Kdo je, ki si nam uma groziti z ukinitvijo cele univerze, če se ne bo ugodilo njegovim željam?!

Izjavljava, da ni sva politično ne klerikalca ne radikalca in ne socialista, da nam pa veže vkičb temu na našo državo, kraljevino Slovenec, Hrvatov in Srbov, najmanj tako iskrena ljubezen kakor gospoda, ki

misli, da glas celega naroda ne bo oplasil vrabca na strehi.

Zaradi tega protestirava kar najodločneje proti temu, da se naju označuje kot vzgojevalca državnih izdajic, da se nama podtika, da spravljava iz malkontentskega kličkarstva vso stvar na politično polje in da se označuje najin nastop v prid ogroženih fakultet kot separatistično kričanje.

Protestirava proti naziranju, da so poedine fakultete našega vseučilišča nekatere investicije, ki jih črta lahko vsak dan finančni minister na željo ljudi, ki se upajo javno pisati, da je odvisen naš najvišji kulturni zavod od ozorčenja politične stranke nad članki, ki ti ne prijaio.

Ljubljana, dne 17. okt. 1921.

Prof. Hinterfechner s. r.
Prof. Šerko s. r.

Najnovejše.

SKLICANJE NARODNE SKUP. ŠČINE.

LDU, Belgrad, 15. okt. Predsednik narodne skupščine dr. Ivan Ribar je poslal notranjemu ministru akt, kjer ga prosi, naj pozove narodne poslance v Belgrad na sejo narodne skupščine, ki se vrši 20. oktobra.

FRANÇOZI NAM VRNEJO MILLIONE?

LDU, Zagreb, 16. okt. »Novosti« poročajo iz Belgrada, da je bila naša vlada obveščena, da bo francoska vlada povrnila vse stroške, ki jih je imela dozna naša država za vzdrževanje ruskih beguncev. Ti stroški znašajo do sedaj 30 milijonov frankov.

DR. KUMANUDI ODPOTOVAL.

LDU, Zagreb, 15. okt. Danes ob eni popoldni je potoval skozi Zagreb finančni minister dr. Kumanudi v spremstvu šefa svojega ministristva. Na koldvoru so pozdravili g. ministra zastopniki delegacije finančnega ministristva.

ZMANJŠANJE ŠTEVILA PRAZNIKOV.

LDU, Belgrad, 16. okt. V ministristvu za socialno politiko je izdela zakonski predlog o zmanjšanju števila praznikov. Ta zakonski predlog bo predložen zakonodajnemu odseku kot izpreminjalni predlog v zakonu za zaščito delavcev.

MADŽARSKA MONARHISTIČNA ORGANIZACIJA NA SLOVAŠKEM.

LDU, Košice, 15. (ČTU.) Policijsko ravnateljstvo v Koščkah je po daljšem opazovanju prišlo na to, da pritiskajo Madžari na gotove voditelje delavstva na Slovaškem, naj bi vstopili v Horthyjevo službo. Uvedli so natančno preiskavo in ugotovili, da obstoja na Slovaškem tajna Horthyjeva organizacija, ki je v tesnih zvezah z madžarskimi činitelji in ki je, kakor se je popolnoma zanesljivo dognalo, v kratkem nameravala udeležiti nasilen prevrat na vsem Slovaškem. Ta tajna organizacija se ni omejevala le na osebno agitacijo, ampak je tudi pridno dopisovala, da bi pridobila zase delavce in njihove voditelje. Za to ima policijsko ravnateljstvo danes v rokah že neizpodbitne pismene dokaze.

LAKOTA V RUSIJI.

LDU, Moskva, 15. (Brezlično.) V carskiški guberniji Žive ob nadomestilih, V okrožju Lgeninu je prebivalstvo priložilo vsa močvirja. Stradajoči prebivalci hodijo mnogo vrst daleč ter iščejo korenin. Drugi potujejo v mesto, da bi izkopali mace in slična nadomestila, iz katerih si potem delajo kruh. En pud želoda stane do 70.000 rubljev. V Lgeninu se plača za

en funt nadomestilnega kruha 4500 rubljev, za korenine do 75.000 rubljev za en pud.

LDU, Moskva, 15. (Brezlično.) V Tatarski strada nad en milijon otrok. Prehrano 200.000 otrok so prevzeli Američani. Vlada skrbi za približno 70.000 otrok, nepreskrbljenih ostane en milijon, 30.000 otrok bodo odpeljali. Dosedaj so jih odpeljali samo 3700.

Protestno zborovanje celjskega delavstva.

Celje, 16. okt. (Izv.) Danes se je tu vršilo v zadevi socialno-zavarovalnih in zaščitnih naprav in nameranih zakonov veliko zborovanje, katerega se je v ogromnem številu udeležilo delavstvo iz Celja in okolice. Poročal je poslanec sodr. Koplač. Na povabilo prirediteljev je podal ravnatelj Kocmur nekatere zanimive podatke. Zbor je soglasno protestiral zoper poslabšanje bolniške in nezgodno-zavarovalnega zakona, predvsem pa zoper cepitve socialno-zavarovalnih in zaščitnih naprav. Na soglasen sklep se je odposlalo g. pokrajinskemu namestniku Hribarju in ministru g. dr. Kukovcu protestni brzojavki. Kakor čujemo, bo protestiralo tudi delavstvo drugih krajev.

Dnevne vesti.

Kaj je z zboljšanem pokojnin upokojencem in upokojenkam tobačne tovarne? Prejeli smo: »S 1. majem t. l. so se vsem državnim upokojencem zvišale pokojnine v toliko, da se izplačujejo odslej temeljne pokojnine mesto v kronah, v dinarjih. Tudi upokojenci tobačne tovarne ljubljanske smo se ponovno obrnili na pristojna mesta ter prosili za enakomerno povzvišanje. Ker do danes ni nkatere tozadevne rešitve z nobene strani, in ker se smatramo drugim državnim upokojencem enakopravni, smo prisiljeni vprašati tem potom odločujoče faktorje, ako in kdaj nameravajo zboljšati naš itak obupen finančni položaj. — Prizadet.«

Hiša na ognjenih tleh. Se oktobra 1914, ko so Nemci s težkim itopovi obstreljevali Belgrad, je velika granata udarila pred novi dvor, zarila se 6 m globoko v zemljo in — ni se razpočila. Stvar se je pozneje pobazila, hodilče so na dotičnem mestu popravili in novi dvor so dozidali. Te dni pa so se spomnili, da počiva v samem temelju te zgradbe nevaren prijatelj, o katerem ne veš nikdar, kako in kaj. Takoj so se spravili na delo, tla na dotičnem mestu prekopali in z veliko previdnostjo odstranili nevarnost, ki je res velika, saj tehta 105 kilogramov! Novi dvor je sedaj nevarnosti rešen.

Kr. drž. trgovska akademija v Ljubljani. Gg. slušatelj abiturijent-skega tečaja katerim je bilo dovoljeno olagati dodatne izpite, naj se nemudoma zglasijo v pisarni trg. akademije, ker se izpiti vrše v torek dne 18. t. m. Ravnateljstvo trg. akademije Aškerčeva ulica 9—II levo.

Vojaški železničarji. Radi natančne evidence vseh onih, ki so služili v kaki železničarski enicini, n. pr. — bivši železničarski polk v Korneuburgu, v bivši avstroogrski armadi ali naši vojski, se muino pozivljajo pripadniki teh železničarskih enic od roistnega leta 1898 do 1871 in ki stanujejo v Ljubljani, da se s tozadevnimi vojaškimi listinami gotovo zglase do 23. oktobra 1921 v vojaškem uradu (Mestni dom). Odsotne zamorejo zglasiti njihovi svojci.

Vsi opcijski rok, ki so bili določeni z uredbo št. 471 v Ur. l. 147, so podaljšan in veljajo do pretaka rokov, ki so določeni v prej omenjeni naredbi. Tako je n. pr. za Primorce zadnji opcijski termin 26. januarja 1922.

Pridobitev državljanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po tistih, ki so imeli in ki imajo sedaj domovinsko pravico na ozemlju ogrske polovice bivše avstro - ogrske monarhije. V zmislu uredbe osrednje vlade št. 307, U. l. 122, postanejo polnopravno državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev tisti nekdanji ogrski državljani, ki so imeli dne 1. januarja 1910 domovinsko pravico na onem ozemlju ogrske polovice nekdanje avstro-ogrške monarhije, katero je pripadlo kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev in ki se je ohranilo do dne, ko je stopila v veljavo trianonska mirovna pogodba z Ogrsko, t. j. do dne 26. julija 1921. Tisti pa, ki so pridobili domovinsko pravico izza dne 1. januarja 1910 na onem ozemlju ogrske polovice bivše avstro - ogrske, katero je pripadlo kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, postanejo državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev samo s pritrilom naše države. Če tega pritrilom ne zahtevajo, ali če se jim odreče pridobe državljanstva one države, kateri je pripadlo ozemlje, kjer so imeli domovinsko pravico, preden so pridobili to pravico na ozemlju, kjer jo imajo sedaj. Tozadevne prošnje se morajo vložiti do všteteza 26. julija 1922, pri onem upravnem oblastvu prve stopnje, katerega področju ima prisilec domovinsko pravico ali stalno bivališče. Prošnji se mora priložiti: 1. domovno, 2. krstne ali rojstne liste, 3. poročni list 4. izpričevalo o moralno političnem vedenju. V prošnji se mora označiti, kam je bil prej pristojen. V ostalem se opozarja vsi ogrski državljani na uredbo o postopanju pri pridobitvi in izgubi državljanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z opicijo in prošnjo, ki je objavljena v Uradnem listu št. 122 z dne 7. oktobra 1921.

Iz stranke.

V sredo ob 10. dopoldne seja našelstva JSDS.

Po svetu.

— Militarizem uničuje — v prid bodočim vojnem. Reparacijska komisija je na Madžarskem uničila 110 letal in 75 motoriev, celokupno madžarsko letalsko brodogivje, všteti tudi trgovinski. Ubogi milijoni, denarni in človeški, ki so za tak konec robotali militaristični zverji!

— Sloviti socialistični pisatelj Henri Barbusse na Dunaju, kamor se je podal radi kongresa vojnih, zbolel.

— Krvava reakcija na Madžarskem ne miruje. V Koložu so te dni izrekli obsodbo v voleizdajniškem procesu proti 82 ljudem, 18 obtožencev je pravočasno pobegnulo, ki so bili obsojeni deloma na smrt, deloma na dosmrtno ječo. 44 so obsodili na dosmrtno ječo, kar pomeni v madžarskem jeziku gotovo smrt.

— Protj ubogim belokozcem. V Tokiju se je organizirala azlatska zveza, ki li načeljuje Japonska in ki ima namen, da se postavi v bran nasprotni napadnji politiki belih plemen v Aziji in da bo ta bela plemena seveda sama pobljala. Da, če bi se bila ta zveza že pred par leti ustanovila in bi bila danes že organizirana, kakor bo slej ali prej, potem ne vemo, kako bi predla današnji belokoznji razdrapanosti! Ampak, saj vse to še pride . . . s tem se moramo žalostno tolažiti.

— Knoks, ameriški republikanski senator, znani radi svojih pacifističnih teženj in zlasti radi svoje revoliucije za ameriško nemški mir, je v Newyorku umrl na kapi.

Dopisi.

Iz Tržiča. Doba poletne vročine je pri kraju, društva se vzbujajo k delovanju. V nedeljo dne 9. oktobra t. l. je priredilo tukajšnje delavsko izobraževalno društvo »Svoboda« prvo gledališko predstavo v dvorani »Delavskega doma«. Pod vodstvom predsednika »Svobode« s. Jake Vehovca so igrali Knoblavovo mistično komedijo »Faun«. Za vprizoritev enakih del je treba še nekaj drugega, kakor samo korajže, treba je onega svetega navdušenja za resno izobraževalno delo med ljudstvom, ki znanje za najglobljo, živo vero, da je to, kar delamo, edino pravo in koristno. To navdušenje ima naš Jaka Vehovec in zna, da je vlitil tudi drugim soigraicem, da so šli za njim vihrovo, jadrno čez dra in strn in v malem času premagali vse ovire, ki jih stavi igra gledališkimi dobrovoljcem - diletantom. Uprizoritve dela čast vsakemu posamezniku in vsem skupaj. Igralo se je zaokroženo, lepo, krepko in saljivo. Lord bi se lahko pokazal in to z uspehom na vsakem pedezelskem odru, žid Moris ni mogel biti boljši, laudi Aleksandra je bila prava ženska prvoboriteljica, ki se je razvijala od prizora do prizora in podala ljubko osebnost, Vivian in njena majka sta bili prav dobri, prav tako oba slugi, ki sta pokazala, da igra ni v besedah, temveč v kretanjah, slikar je igral čisto dobro, samohrehitro govori, krona vseh pa je bil seveda Faun, ki se je učil svojo vlogo Šestu in je pokazal, da bo skoro mojstru kos. Splošne napake, ki se dajo z malim trudom odpraviti, so prehitro in pretiho govorjenje, mala oblesenost in še nezadosten čut za celoto, za katero sta pa imela sir Ernest in lordova sestra dovolj smisla in sta svoji nalogi rešila častno. Pred začetkom predstave je v imenu »Svobode« pozdravil navzoče s. Lajovic, ki je v kratkih besedah razložil njen izobraževalni pomen za delavstvo in ga povabil naj se tega dela tudi dejansko udeleži. Tih je delo »Svobode« v Tržiču, toda reže globoke brazde, kamor polajajo njeni voditelji kleno zrno, ki je in bo rodilo bogat, blažilen sad. Ne v surovosti, ne v razbrzdani, ne v pljančevanju, ne v zabavljanju go gostilnah, ne v blatenju bližnjega po časopisih ala »Novi čas« i drugi, ne, v vseh naštetih grehah ni spasa delavstvu, ono se edino lahko reši in zveleča z mirnim, treznim, kulturnim delom, kateremu naj bo vodnica brezmejna ljubezen do naroda, družine in prirode ter geslo »Svoboda, bratstvo, enakost!« Ob kratkem je dalhe polasniti pomen igre - komedije Faun, kar je za razumevanje preprostemu narodu neobhodno potrebno. Uspeh je bil potem tudi temu primeren. Obiskovalci, ki še vsi prostora niso mogli dobiti, so se z zadovoljnostjo razšli, »Svoboda« pa je odnesla velik moralni uspeh. K temu je nemalo pripomogel tudi prenovljeni oder in novostilnane kulise tako, da je bil prosanli naravnost praviljično lep. Splošna želja občinstva je, da se igra »Faun« ponovi.

Ko prečitate „Naprę“, ga oddajte Vašim prijateljem!

Krojaških pomočnik, dober delavec.
za stalno delo proti dobri plači in preskrbi v hiši ter vaje neč poštenih staršev, ki bi imeli veselje učiti se krojaške obrti, se takoj sprejmeta. IVAN RCHIN, krojaški mojster, Hrastnik.

Štiri do pet pečarskih pomočnikov

večjih v postavljanju peči, štedilnikov in oblaganju s porcelanastimi ploščami se sprejme. Plača po sposobnosti in pogodbi.

Ferd. Bokun, Mitrovica, Srem.

Sekvestraljska oblast imovine grofov Henckel-Donnersmark v Prevaljah razpisuje službo gozdnega in lovskega paznika.

S pogodbo nameščeni paznik bo imel prosto stanovanje in kurjavo, nekaj zemljišča v obdelovanje, 300 K mesečne plače in 1400 K draginskih doklad.

Prošnje za to službeno mesto, opremljene z dokazili državljanstva, strokovne šolske izobrazbe, dosedanega službovanja in neoporečnosti, naj se predložijo državnemu nadzorništvu promogovnika v Prevaljah do 31. oktobra t. l.

Iščejo se: čevljarški delavci,

1 spreten ščipač (Zwicker), 2 večša samostalna prirezovalca (Zuschneider), samca. Stanovanje zagotovljeno. Nastop takoj. Ponudbe na: AND. JAKIL, tvornica kože i cipela, Karlovac, Hrvaško.

Naročajte „NAPREJ“

Tovarna Barva vsakovrstno -- blago.
JOS. REICH
Kemično čisti obleke.
Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Podružnice:
Maribor Gosposka ul. 38
Novomesto Glavni trg
Kočevje št. 39.

Kapital: 20.000.000 kron. Slovenska eskomptna banka Rezerva okrog 6.000.000 kron.

Podružnice: Novomesto in Rakek. Ljubljana Selenburgova ulica št. 1. Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut, — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.